

פרוטוקול מס' 98

מישיבת ועדת הכספים
שהתקיימה ביום כ', ו' באב תשי"ב -
28.7.52, בשעה 10.40.

משותפים:

- י. גורי - היו"ר
- ח. אריאב
- י. אפרתי
- י. בדר
- א. ס. גניחובסקי
- ש. דיין
- א. הרצפלד
- ק. לוז
- ס. סנה
- ז. סוזאייב
- י. פורדר
- א. ציזלינג
- ס. קלמר
- י. רוקח
- ז. שפר

מזמנים:

- י. זנגי - החשב הכללי
- מר בר-יוסף - המפקח על הבנקים
- ד"ר קיטרון - משרד המשפטים
- מר גלס - משרד המשפטים
- מר ספינק - משרד האוצר
- מר בזק - מזכיר

סדר-היום:

- (1) חוק להחלפת שטרי בנק ומלווה חובה
- (2) תשובות מר זנגי לשאלות חברי הוועדה
- (3) הדיון וההצבעה על המקדמה לתקציב הפיתוח.
- (4) בקשת מזכיר הכספים של הכנסת בענין תוספת היוקר.

היו"ר י. גורי: אני פותח את הישיבה.

1. חוק להחלפת שטרי הבנק ומלווה חובה:

היו"ר י. גורי: ישנה בעיה של שחרור מוסדות שונים מסס זה, והמצב הוא קשה כי אי אפשר להקפיא את כספיהם של המוסדות הללו. על קושי זה תוכל הוועדה להתגבר בשלוש דרכים: (א) שנחיש את גמר הדיונים בחוק; (ב) שנביא לאישורה של הכנסת רק פרק זה בינתיים מתוך החוק כולו; (ג) שנאשר תקנה לשעת חירום. אני מעדיף, כמובן, את הדרך הראשונה.

מר בר-יוסף: אין זו שאלה רק של שחרור מוסדות - אלא סוגים שונים של פקדונות. בשעה שהתקנו את התקנות לשעת חירום, לא ראינו מראש את כל הסיבוכים. ישנם, למשל, פקדונות של אשראים דוקומנטריים. אם אדם משלם 300 ל"י על חשבון 1,000 ל"י שהוא לוקח - אפשר לראות אותו לא כחייב 700 ל"י, אלא כבעל זכות של 300 ל"י וכחייב 1,000 ל"י. ישנם סכומים גדולים של סוגים כאלה - אולם למעשה אין 300 ל"י אלה פקדון - אם כי הם נרשמים לזכות המפקיד. הבנקים נתקלים כאן בסיבוכים רבים. הם אינם יודעים אם לנכות את ה-10% במקרים כאלה או לא.

א. ציזלינג: האם אפשר לדעת בכל מקרה בערך את היקף הסכום?

א.ב.

ישיבת ועדת הכספים
28.7.52

מר בר-יוסף:

נוכל לתת מספרים. בקשר לאשראים דוקומנטריים - ביניהם יש גם ערבויות והשלשות. למשל: אדם משליש כסף בבנק, והבנק מקבל התחייבות לשלם זאת לשלישי במקרה שהוא לא יעמוד בהתחייבותו - כאן אי-אפשר לקחת 10%, כי זהו הכסף של הבנק. כסף מסוג זה יש כ-12,000,000 ל"י.

לחברת הנפט, חברות ביטוח וספנות, מגיעים סכומים גדולים, שלרוב לא המחסור במטבע זר אי אפשר היה לשחרר אותם, והחברות לא יכלו להעביר את הכספים לחוץ-לארץ. הן טוענות שהן נתנו אשראי למדינת-ישראל, ואין צורך להעניש אותן על כך על-ידי מלווה החובה בסך 10%. סכומים כאלה מגיעים ל-10,000,000 ל"י בערך.

ישנם חשבונות חסומים, השייכים לתושבי חוץ, כתוצאה מהעברת הון לארץ. שר החוץ הכריז בחוץ-לארץ שמשקיעי הון לא יצטרפו לשלם מלווה חובה - אינני יודע אם הוא התכונן דוקא לאלה. על-כל-פנים, הסכום הוא כ-1,600,000 ל"י עד 2,500,000 ל"י. ישנם סוגים שונים. הם מציפים אותנו בשאלות: מה בענין ההשקעות? זה מפריע להשקעות חדשות, והבנקים אינם יודעים כיצד לנהוג. הענין הוא דחוף, ודורש פתרון סייד. על פי התקנות כפי שהן כיום אין כל סעיף המאפשר לשחרר פקדונות כאלה ממלווה החובה.

א. ציזלינג:

הייתי מבקש מהממשלה את הניסוח המפורט של ענין זה של אמלווה החובה.

א) ישנה רשימת סוגים שקיבלנו עשיו, שביחס אליהם יהיה דיון. אנו מעוניינים לדעת את רשימת הסוגים כולם. ישנם גם סוגים לפי אגא גודל הפקדונות.

ב) הייתי רוצה לדעת מהו המצב בעיריות ובמוסדות המקבלים הקצבות מהממשלה, מוסדות ציבוריים, הסוכנות היהודית, ההתיישבות החדשה. אני מבקש סכומים כלליים של הסוגים.

מר בר-יוסף:

ביחס לכל אותם הסוגים שיש לשחרר - נוכל להביא רשימה מלאה. היו שתי ישיבות של ועדת שרים שדנה בענין זה. אשר לסוגים אחרים של מפקידים שחייבו אותם במלווה החובה - זאת נדע רק אחרי שנעבד את החומר שיהיה כתוצאה מהאישור. זה ענין של חדשים רבין

א. ציזלינג:

אינני יכול לקבל את ההנחה ששחרורים, פירוש הדבר אגא שחרורם של אלה שהממשלה תציע לנו לשחררם. הוועדה חפשית להציע הצעות לשחרור סוגים אחרים, ואם אין בידינו כל רשימה - כיצד נבדל לעשות זאת? אני מבקש לדעת סוגים לפי גודל הפקדונות. אני מבקש לדעת אגא של אנשים שיש להם עד 200 ל"י ועד 500 ל"י. אני מבקש לדעת את הפקדונות של המוסדות שהם בעלי אופי ציבורי מובהק: הסוכנות היהודית על מוסדותיה השונים - קרן היסוד והקרן הקיימת - וההתיישבות החדשה.

מר קיטרון:

עד כמה שאני מבין, הצעת הממשלה היא לנסח את הסעיף בצורה שחשבונות של אומ'ם ושל הציריות יהיו פטורים, ובנוגע אגא ליתר הסוגים - ייעשה הפטור על ידי שר האוצר באישור ועדת הכספים. באופן כזה יזיה הענין תחת פיקוחה המתמיד של הוועדה ובהכרעתה. אגא כאשר הממשלה תבוא בהצעה לשחרר גופים מסויימים - היא תביא את המספרים המדוייקים של הפקדונות שיש לגוף זה, ואז אפשר יהיה לדעת בדיוק.

הינ'ר י. גורי:

כיום לא רצוי להביא לכנסת רשימה, כי על ידי אישורה אנו מותחים קו סתחתי. אולם מוטב לחכות עד ששר האוצר יביא מדי פעם בפעם לאישורה של הוועדה סוג זה או אחר - ואז נוכל להוסיף מדי פעם בפעם. על-כל-פנים, מר בר-יוסף ישתדל להביא את המספרים.

י. רוקח:

במקדמה לתקציב הפיתוח ישנן הכנסות ממלווה

א.נ.

ישיבת ועדת הכספים
28.7.52

י. רוקח:

החובה בסך 9,000,000 ל"י. אני טוען שאין זה נכון להשתמש בכספים אלה, כל זמן שלא ברור איזה כסף הוא זה. אני רוצה שיהיה ברור שהכסף הזה לא יילקח מטוסדות שהובטח שלא יקחו מהם. לעיריות ישנם כספים רבים בבנקים - ועקב הקפאתם אי אפשר לשלם משכורות. מדוע מחזיקים בכספים אלה? אני מבקש לא להכריח אותנו להלחם במקדמה בגלל זה. כשם שלקחו את ה-10% בלי חוק - כך אפשר עכשיו להחזיר זאת לעיריות ללא חוק.

הי"ר י. גורי:
נשתדל להביא את החוק לקריאה סופית בשבוע הבא - ואז אין מקום לתרעומת של חבר הכנסת רוקח. כולנו יודעים שאין כל רצון לקחת מהעיריות ומהמוסדות האלה את הכספים - אולם ברור שהממשלה איננה יכולה לשחרר זאת כל עוד לא אושר החוק.

(2) בקשת מזכיר הכספים של הכנסת:

הי"ר י. גורי:
קיבלתי מכתב ממזכיר הכספים של הכנסת בענין המלצה שהוא מבקש מאתנו לאוור, על בקשה של כ-23,000 ל"י לתשלום תוספת היוקר לחברי הכנסת ולעובדי הכנסת מבלי להקפיא את התשלומים האחרים. מלבד משכורת, שתינתן לו רשות לקבל סכומים נוספים על מנת שיוכל לעמוד בתקציב זה.

מר זנגי:
אם הבקשה היא בגבול התקציב הקיים - הרי אין כל קושי לתת זאת. אולם אם הסדובר הוא על העברה על התקציב השנתי - זה קצת קשה.

י. גורי:
אני הייתי רוצה לדעת מהי הפרוצדורה. ישנו תקציב. בתקציב ישנם סכומים מסויימים לתשלום משכורות. בכל חודש משלמים את החלק ה-12 מתקציב זה. באיזה אופן מקבלים העובדים תוספת יוקר שאיננה כלולה בתקציב? האם הם מקבלים אותה על ידי חסכוניות בהוצאות אחרות, או מוספים לתקציבם? אם מוסיפים - מאילו כספים? מהי האסמכתה המשפטית לכך?

מר זנגי:
השאלה הזאת הולכת ומחריפה באמת מחודש לחודש. ככל שעכנסים יותר לתוך תקופת השנה. לעת עתה ישנה אפשרות לשלם מסעיף המשכורות, הואיל ולא כל העובדים שאושרו נתקן ובשגלים אושר התקציב - נתקבלו. המשרדים השונים קיבלו הוראה להקפיא את מספר העובדים ולא למלא את התקן, ועל-ידי כך ישנו חסכון. ישנם גם חסכוניות בתקציבים האחרים. לעת עתה משלמים עדיין בגבול התקציב - לא בגבול כל משכורת. אנו רוצים להגיע להסכם פנימי עם המשרדים. זה ידרוש רביזיה של התקציב. זה קשור בהרבה גם בתקציב הבטחון. אחרי הפגרה נצטרך להביא ענין זה בפני הוועדה.

(3) תשובות לשאלות של חברי הוועדה:

מר זנגי:
נשאלה שאלה: כמה הוצא על חשבון תקציב הפיתוח בשנה זאת? - הוצאנו כ-10,000,000 ל"י, חלק מן העודפים של השנה הקודמת וחלק מהמפרעה הקודמת שאושרה לנו על ידי הוועדה. זה כולל גם צאא חוזים עם חברות שיכון שאינם מגיעים עדיין לתשלום בפזומנים. על חשבון המקדמה הוצאנו:

מקורות	500,000.- ל"י
מפעלי השקאה אחרים	150,000.- ל"י
הסוכנות היהודית - התישבות	550,000.- ל"י
חדשה	225,000.- ל"י
יעור	1.000.000.- ל"י
עבודות צינוריות	

א.ב.

ישיבת ועדת הכספים
28.7.52

מר זנגני:

296,000.-	ל"י	
2,500,000.-	ל"י	
120,000.-	ל"י	(כגון: מחצני ישראל)
200,000.-	ל"י	בניני מטלה

רשויות מקומיות
שיכון עולים
פיתוח (כגון: מחצני ישראל)
בניני מטלה

נשאלתי: כמה קיבלנו מסלווה החובה? - במזומנים
אאלאאא קיבלנו 10,700,000 ל"י. השאר עדיין לא קיבלנו למעשה. הכסף נמצא
עדיין בבנקים, ויהיה הסדר של אופן משיכת הכספים, כי אי אפשר למשוך את כל
הכסף בבת אחת אלא במשך 5 או 6 חודשים. מתוך הפקדונות קיבלנו עד עכשיו זיכויים
על 10,000,000 ל"י בערך.

היכן אתם מחזיקים את הכסף שקיבלתם?

י. בדר:

בבנק הלאומי.

מר זנגני:

כמה כסף הייתם חייבים לבנק הלאומי/אאליוני?

י. בדר:

אין אנו חייבים כסף בחשבון פתוח כלל לבנק הלאומי

מר זנגני:

למה לא תתנו הלוואה לעיריית תל-אביב, למשל,
אם יש לכם כספים שם?

י. בדר:

אילו היו פונים אלינו בבקשה להלוואה מתוך
ה-120,000 ל"י - אינני יודע אם לא היינו נותנים.

מר זנגני:

נשאלתי: כמה קיבלנו אאלאאא מסלווה העצמאות?
האם נכון המספר שפורסם במאזן התשלומים של 18,000,000 ל"י ב-1 בינואר 1951?
מסלווה העצמאות קיבלנו עד סוף מרץ 1952, 65,000,000 דולר - לפי השערים השונים
חישבנו זאת ב-23,600,000 ל"י. חלק היה לפי השער של 2.80, חלק לפי 1.40 וחלק
לא העבירו כלל. במשך שלושת החודשים האחרונים קיבלנו נטו 10,000,000 דולר -
כ-7,000,000 ל"י, לפי שער ב'.

נשאלה שאלה בנוגע לשטרי מקרקעים. כל שטרי
המקרקעים - כ-77,280,000 ל"י - הלכו לתקציב הפיתוח.

שאלו: האם חל שינוי בהרכב תקציב הפיתוח על-ידי-
כך שהשתתפות המוסדות הלאומיים איננה מופיעה כבשנה הקודמת? - המוסדות הלאומיים
אינם מופיעים אצלנו בתקציב הפיתוח. אמנם ב-1949/50 היה אישור בקשר עם
"עמידר", אולם לא אנו קיבלנו את הכסף ולא אנו הוצאנו אותו. היה הפרש של
כ-5,900,000 ל"י. הקטנו גם את סעיף ההכנסה וגם את סעיף ההוצאה - ואיננו
מכלילים זאת יותר.

שאלו: אם לא הוצא כל התקציב - מי החליט על
העדיפויות, וכיצד? - ישנה תקופה מסוימת של 6 חודשים שמתו לשך האוצר להוציא
כספים על חשבון תקציב הפיתוח הקודם - ו-9 חודשים, באישור ועדת הכספים. אאלאא
אנו נוהגים בהתאם לכך. ישנו ויכוח עם כל משרד כיצד להוציא את הכספים. אנו
משתדלים להוציא את כל הכספים על אאלאא חשבון תקציב הפיתוח החדש - ולא על
חשבון העודמים שאיננו יודעים אם יהיו.

בדין-וחשבון שקיבלנו, הוספתם את העודף לתקציב.

י. בדר:

ראיתי את הרשימה שנמסרה, וראיתי שחסרה עוד
רשימה. 85,000,000 לפי התקציב - ועודפים
כ-7,000,000 ל"י - ביחד כ-92,000,000 ל"י. אני יכול לתת לחברי הוועדה את
הפירוט של ה-7,000,000 ל"י.

מר זנגני:

א.ב.

ישיבת ועדת הכספים
28.7.52

מר זנגי:

נשאלה שאלה: למה מיועדים העודפים שלא הוצאו בשנת 1951/52? - אני מדפיס כעת לשיטה של כל העודפים, ומחר אמציא אותה לוועדה. אולי תבוא מצדנו הצעה אילו עודפים לנסות לבצע, ואילו עודפים לבטל.

לא חבר הכנסת ציזלינג אמר שלפי אינפורמציה שקיבל, המפעלים התעשייתיים בכפר/קיבלו כספים מתקציב הפיתוח - אצאאאאאאאאא למרות שהיה כאילו הסכם על שליש. - היתה דרישה שבתקציב הפיתוח לתעשייה יופרש סכום מסויים לתעשייה בכפר. התנהל משא ומתן על 600,000 ל"י. הואיל וכל הכסף לתעשייה הוצא על ידי הקרנות הבנקאיות ולא דרך האוצר במישרין - הם קיבלו כסף, והוועדה היתה מחליטה לאיזו מטרה לתת את הכספים. בנק הפועלים נתן להם כסף.

שאלו: מי קובע את הקיצוצים בתקציב הפיתוח, במקרה שהתקציב אינו מנוצח לפי החוק, ונשארים עודפים? - שר האוצר חייב להביא לוועדה אחרי 6 חודשים דו"ח אם ישנם עודפים. בדרך כלל שר האוצר אינו רוצה לקצץ עודפים. לא היינו רוצים שהמשרדים יהיו חרדים להוציא את הכסף במהירות, פן יבוטל בסוף השנה. אנו אומרים שנשתדל למלא הכל - במידה שישנם הכנסות. במשך השנה הוצאנו כספים לדברים שהתחייבנו עליהם בשנה הקודמת - ודברים של השנה נדחו, וכך צריכים לנהיה להמשיך, אשר אשר תקציב הפיתוח ימצא את כיסויו.

שאלו: באיזו צורה ובאילו אמצעים נידונות הלוואות לתעשייה? - מלבד התעשיות הגדולות - כמו: תעשיית הדשנים החיסיים וחברת החשמל - נותנים זאת על ידי הבנק לתעשייה, בנק לדיסקונטו ובנק הפועלים. הם נותנים לנו שטרי התחייבות שלהם עם רבית מסויימת לפי הסכם מיוחד. הבנק לדיסקונטו לא יכול לתת אגרות חובה, כי אין הוא יכול לשעבד שיעבוד ראשון דוקא את החוב הזה. הם נותנים שטרי התחייבות שאותם אנו גובים כשמייע זמן הפרעון.

נשאלתי: האם ישנה אפשרות של אישור ריטרואקטיבי של תקציב הפיתוח מאפרייל עד ספטמבר? - תקציב הפיתוח שהוגש לכנסת - אושר מאפרייל. לממשלה ישנן התקשרויות והתחייבויות, שאותן היא סוכרחה לבצע. התקשרויות והתחייבויות אלו הן מאפרייל - ולכן התקציב הוא מאפרייל. לכן ביקשנו גם את המקדמה. תקציב הפיתוח, במידה גדולה, איננו תלוי בממשלה אם היא משלמת או לא. הארץ פועלת לפי תקציב הפיתוח מבלי לשאול את הממשלה. באופן פורמלי אי אפשר לבקש מהאוצר כסף. אבל כאשר האישור ניתן - הרי למעשה אנו משלמים בעד עבודה שנעשתה כבר.

נשאלה שאלה: לשם מה יש צורך ב-750,000 ל"י לשבון עממי, בשעה שמונחים ללא שימוש מיליונים לירות של המשתכנים? - הצורך הוא בשביל להתקשר עם קבלנים וכדומה. בירושלים איתרו כבר מקומות לשיכון העממי, ואי אפשר לעת עתה להתקשר עם קבלנים - כי אין אישור. את הכסף שאנו מקבלים מהאנשים אין אנו יכולים להוציא על חשבון התקציב. את הכסף הזה אנו צריכים להחזיר להם על חשבון הבניה שלהם. אם אנו נותנים, למשל, ליחידית דיור 1,400 ל"י, דהמשתכן נותן את העודף עד ל-4,500 ל"י - הרי אנו באים לקבלן ואומרים: הרי הכסף שלנו - את השאר תגבה מהמשתכן. כל העניין נמצא עדיין בדיון. אנו חושבים למסור את ענין הבניה לחברות השכון - כי הן היחידות היכולות לקחת על עצמן את אצאאאא גביית הכספים מהמשתכן, כי אחרת תצטרך הממשלה להתחייב על דברים שהם למעלה מאפשרויותיה.

היכן מונחים אצ הכספים של המשתכנים?

י. לוקה:

מר זנגי: לעת עתה מושקע הכסף בשטרי אוצר, כדי לחסוך לנו את הרבית. הסכום הוא כ-4,500,000 ל"י. אנו מבקשים מהבנק, במקום להחזיק את הכסף בפקדון שלא ישא רבית, שיקנו שטרי אוצר. למעשה הבנק מפסיד את הרבית הזאת - כי הוא ממילא מחזיק שטרי אוצר. אולם הרבית הולכת לטובתנו. סך שטרי האוצר הוא כ-69,400,000 ל"י מאז הפסקו את הדפסתם.

מניין לוקחים, אפוא, את שטרי האוצר שבהם מושקעים כספי המשתכנים?

י. בדר:

א.נ.

ישיבת ועדת הכספים
28.7.52

מר זנגני:
הבנק הלאומי מחזיק בעצמו כ-18,000,000 ל"י שטרי אג"א אוצר. בלאו הכי הבנקים מחזיקים בשטרי אוצר - אין מדפיסים חדשים.

הסכום של 500,000 ל"א לבתי-ספר - הכוונה היא להלוואות לבתי ספר לפי התכנית לשנה החדשה - בתוך ה-2,000,000 ל"י.

הי"ר י. גורני:
היתה שאלה אם בתוך הסכום של 5,500,000 ל"י הלוואות לרשויות מקומיות - הובא בחשבון גם סכום מסויים להשלים את הצורך בבנין בתי-ספר? לנו הובאה הצעה בסכום של קרוב ל-3,000,000 ל"י. הוברר שאין לנו יכולים ~~לא~~ להכין תכנית נפחות מ-3,000,000 ל"י. א חשבתי שמתוך ה-5,500,000 ל"י האלה נקבל על חשבון ה-3,000,000 ל"י.

מר זנגני:
מתוך הסכום של 5,200,000 ל"י הלוואות לרשויות מקומיות - היה האוצר מעוניין שהסכום הגדול ביותר ילך לבתי ספר ובתי-חולים. על זה ישנו ויכוח לא רק בינינו ובין משרד העבודה - אלא בינינו ובין הרשויות המקומיות, באיזו מידה יוכלו לכלכל את צרכיהן בגבולות הלוואות. משרד העבודה חשב לכלכל את הענין הזה של התקציב באופן כזה: 900,000 ל"י להתקנת אספקת המים, בעיקר ביישובים הקולטים עולים, התקנת צינורות, חיבורים, בריכות אגידה, סידורי מים לשטחים בייצור חקלאי וכו'. 1,700,000 ל"י להשלמת מפעלי ביוב, בהתערבותו של הד"ר שיבה הסוען שבעיריות ישנו צורך דחוף לעשות למען הביוב שאיננו עומד על דמה מתאימה, וכן להקמת מתקני זיקוק; 400,000 ל"י - לעבודות פיתוח קרקעות לא חקלאיות, הכשרת הקרקע וכבישי גישה פנימיים; 300,000 ל"י - להקמת בתי-כנסת, מקוואות במקומות ישובים של עולים חדשים; 300,000 ל"י - לעבודות שמשרד העבודה רוצה לתת לבתי-ספר, אולם לא להשלמת השלבים, אלא לעבודות הקשורות עם בתי-הספר; 1,200,000 ל"י - לעבודות ביישובים כלליות של הרשויות המקומיות.

חבר הכנסת רוקח שאל: מדוע הגביות מההלוואות של תקציב הפיתוח אינן חוזרות למימון תקציב הפיתוח? גם הגביות וגם התשלומים על חשבון תקציב הפיתוח נכנסים לתקציב הרגיל. אנו רוצים לקבוע בדיוק מהו הסכום שאנו גוזבים על חשבון תקציב הפיתוח, לעומת מה שאנו רוצים לשלם על חשבון הלוואות, כדי למנוע שימוש לרעה בתקציב הרגיל. בתקציב הפיתוח ישנו חלק גדול של גביות הנקראות "תקבולים מיוחדים", של המחלקה למלוות חוץ, שזהו: קבלת כספים למפרע על חשבון כספים שהמחלקה צריכה לשלם אחר-כך.

נשאלה שאלה: מדוע נשארו עודפים דוקא בסעיפים הפרודוקטיביים, ואילו בסעיפים הבלתי פרודוקטיביים הוצא כל הסכום? - העודפים נשארים בתקציבים גדולים. בתקציבים קטנים המתחלקים לגורמים רבים - לא נשארים עודפים. באופן יחסי אינני יודע אם נשארו עודפים גדולים בסעיפים הפרודוקטיביים.

הלוואות למפעלי השקאה - פירוש הדבר באמת רק הלוואות למפעלי השקאה, ולא לתכנון ארצי. רוב מפעלי ההשקאה השנה יהיו על ידי מקורות - אולם חלק גם לא על ידי חברה זו. עכשיו אנו מנהלים משא ומתן על השקעה בסניפות ולא רק על ידי הלוואות. השנה ימצא דבר זה את פתרונו, הואיל והשתתפותנו במקורות גדלה והולכת משנה לשנה. אנו עושים זאת עכשיו בחברות דבות. הסניפות הן סניפות רגילות, לא סניפות בכורה, כדי להבטיח את הבעלות על הערך. ייעור - כוונת הדבר היא רק לייעור ממסלתי, אם כי בהצעת התקציב יש גם הלוואה לקרן-הקיימת.

בנק ישראל לחקלאות - הכוונה היא להון המצוי של בנק ישראל לחקלאות.

נשאלה שאלה: כמה השתמשנו כבר בקרן התמורה? - לתקציב הפיתוח לא השתמשנו עדיין בקרן התמורה כלל. ~~היא~~ שער השבוע נקבל את השחרור הראשון של 4,500,000 א"א. אני חושב שאם יתחילו לשחרר - ישחררו את כל הכסף. מה שקראנו עכשיו 10,000,000 תקבולים - זה עורכב מסעיפים רבים שלא יכולנו לפרש - אולם על זה תשמעו מחר משרד האוצר.

א.ב.

ישיבת ועדת הכספים
28.7.52

ההוצאה לפועל עוכבה. עכשיו, משהגיעו לתקציב הפיתוח המשתלב בתוך התקציב הכללי - אין זה

היו"ר י. גורני:

קיים יותר בתוך מקדמה.

שאלתי את שר האוצר מתי נוכל לקבל רשימה של כל ההשקעות שלא-המדינה בחברות שונות, והתנאים

א. מ. גניחובסקי:

בהם הושקע הכסף?

בתקציב יש סכום של 3,500,000 ל"י לשיכון עולים. האם סכום זה כבר הוצא, או זהו סכום בשביל

מ. קלמר:

הפעולה להבא?

כאשר ועדת הכספים נתנה את אישורה למקדמה הקודמת - היא אמרה שאנו יכולים להתחייב על סכומים יותר גדולים, כי אי אפשר להמשיך בעבודה באופן אחר.

מר זנגי:

היכן נמצאים בתקציב א העודפים לשיכון הוותיקים?

י. רוקח:

היה אז דיון על ירושלים, והסכום אושר במסגרת התקציב הקודם - 6,000,000 ל"י לשיכון ותיקים. אחר נתעוררה שאלה אצאא בנוגע למקומות אחרים - ושר האוצר נתן אישור גם על כך. זה ילך מהרזרבה. אינני חושב שיש לכלול בתקציב השנה סעיף שיכון ותיקים.

מר זנגי:

שר האוצר הקודם הבטיח שהסכום ישולם, אם יתברר שהסיבות לעיכובים נבניה אינן באשמת המשתכנים. בינתיים ניתנה הוראה לבנק האפותיקאי לבטל זאת.

י. רוקח:

מה שהוחלט להוסיף לשיכון הוותיקים - צריך יהיה לתת מהרזרבה הכללית.

מר זנגי:

השאלה הזאת נשאלה פעמים מספר, ושר האוצר הקודם השיב שבמידה שיתברר שהעיכובים הם בלתי תלויים במקבלי ההלוואה - אצאא הזכות הזאת שמורה להם. גם מר אשכול אמר שבמידה שהיתה הנסחה כזאת - היא תכונד. היה רצוי לסכם מה הם הדברים שלא הגיעו לכלל ביצוע בגלל סיבות שלא היו תלויות במקבלי ההלוואה.

היו"ר י. גורני:

אני מקבל על עצמי לסכם זאת עם הבנק האפותיקאי.

מר זנגי:

האם אפשר לקבל חשבון של התסדות בתקציב הפיתוח, מזמן שקיים תקציב פיתוח, לפי הסעיפים הראשיים של ההוצאה? אנו נמצאים עכשיו בשנה השלישית של תקציבי פיתוח. הוצאו סכומים רציניים. אני רוצה שיהיה פירוט יתר. אם מדברים על התישבות - אני רוצה שפירוטו מספיק אצאא הישובים וכו'.

ז. שפר:

כיצד ייתכן להגיש תקציב המסתכם אחר כך בסעיף שיש להפחית מאי-אלה סעיפים 450,000 ל"י, במקום

א. ציזלינג:

רזרבה הצריכה להופיע בכל תקציב?

אני רוצה לחזור לשאלה ששאלתי וקיבלתי תשובה שאיננה מספקת אותי. קיבלתי ידיעה מפורטת מהבנק הלאומי שהכסף שהיה נועד לקרנות האלה הפועלות לצרכי תעשייה בכפר - לא ניתנה מסנו אף פרוטה אחת. מכיוון שקיבלתי את האינפורמציה מהבנק הלאומי - אני שואל זאת על-כל-פנים לגבי היות הלאומי. רחוק המרוח של חשונה הנה מרוח של 500,000 ל"י להשקיע

שלא הוצא. זה פגע במפעלים רבים.

כיצד קרה הדבר שמתקציב הפיתוח שזלקו שנועד לשיכון בהתישבות החדשה נועדו 400 כספים ל-400 יחידות דיור שבעד כל אחת מהן משלמים 400 ל"י - לא נבנתה בשנת תקציב זו אף יחידת דיור אחת? לפני מונחת רשימה של הקיבוץ המאוחד - אולם אני מניח שבשאר הסקוטות קיים אותו סצב. ב-27 ישובים של הקיבוץ המאוחד אין אף בית ילדים אחד - במקומות שיש בהם ילדים. באיחוד הקיבוצים והקבוצות, ב-18 משקים, אין אף בבת ילדים אחד בנוי, מספר הילדים בהם הוא למעלה מ-400. ב-7 משקי ספר יש בנין רק לחלק מהילדים - חלק קטן שאיננו מספיק. ואני רוצה שהחברים ידעו שאם אני אומר שאין בנין לחדר ילדים - פירוש הדבר שאין כלל בנינים, כי ברור שאת הבנין הראשון שבונים מוסרים לילדים. ב-3 משקים אין אף חדר בנוי אחד: בצובה, בבית-גוברין ובכיסופים. ב-27 משקים, סך-הכל של החדרים שבנויים בהם הוא 634. לשיכון מבוזרים מנוצלים רק 517 חדר - במקום שישנם 2800 מבוזרים. כיצד קרה שהחלק הזה של התקציב הקודם לא הוצא כלל?

אני מבקש לדעת: כמה כסף דרוש כדי להקים את הצריכה שישנם בארץ לצרכי החלפת האוהלים והבדונים - לפחות מחצית הבדונים?

מ. קלמר:

הייתי רוצה שמר זגני יביא פרטים גם על הגדלת המשתכנות בקשר לשיכון הוותיקים שאלו עליו. למשתכנים אלה ששיכונם לא יצא לפועל שלא באשמתם - יש להגדיל את ההלוואה, בגלל העלאת המחירים האיומה הזאת, יש להשוות זאת עם השיכון העממי.

י. פונדור:

יש פה פירוש של המקדמה בסך 5,000,000 ל"י. שמענו משר האוצר שההוצאות היו כ-10,000,000 ל"י, כלומר: סכום מסויים מהתקציב הקודם. כיצד היה הכיסוי? אני מבין שהיה גרעון של כ-4,000,000 ל"י, וזאת בשעה שלאוצר היו דרושים כספים רבים בקשר עם מסי היתר שהממשלה היתה צריכה לשלם ולא היתה יכולה להבטיח את ההכנסות. בשעה שהיו גרעונות גם בתקציב הפיתוח, גם בתקציב הרגיל וגם במסי היתר - מניין לקחו בכל זאת את הסכומים האלה?

מהפירוט שניתן אני מבין שלא היתה כל הקצבה לתעשייה - אם כי היו התחייבויות. כיצד נוהג האוצר בדרך כלל, במקרה של גרעונות בשני התקציבים ובמסי יתר, לכסות את ההתחייבויות? הד"ר ברגמן אמר גם שבחדשים אפיל ומאי היו ההכנסות מס-הכנסה נמוכות יותר - גם זה משפיע על ההכנסה, והרפיצית מסתכם לכאורה בסכום של כ-20,000,000 ל"י, ומניין הצליחה הממשלה בכל זאת לכסות את ההוצאות בלי הון חוזר ובלי חובות בבנקים?

מ. אריאב:

גם אני מצטרף לבקשה שהובעה להמציא לנו פירוט על תקציב הפיתוח מזמן שהוא קיים. אולם אני רוצה פירוט נוסף בנוגע לחקלאות: מי נהנה מהחקלאות הפרטית בתקציב הפיתוח, ובכמה נהנו הנהנים?

א. הראפלי:

התקציב שקיבלנו בקשר עם שיכון להתישבות החדשה הוא רק למגורים. לילדים לא קיבלנו אף בנין. בתקציב של השנה הזאת קיבלנו בסך הכל 900 יחידות דיור בשביל המשק החדש - מהם 482 יחידות הלכו למשקי ביטוס ובתי ילדים. 418 יחידות הלכו למשק החדש לבתי מגורים. מדוע אין מקבלים הקצבה לילדים למשקים הקיבוציים? לפני שנתיים קיבלנו הקצבה של 400 ל"י צאצא ליחידת דיור. נלחמתי קשות עד אשר השגתי 500 ל"י עכשיו אינני דורש יותר מ-700 ל"י ליחידת דיור, ואני מעוניין שהתקציב יאפשר לפחות בית ילדים אחד בכל משק.

המקדמה הזאת בסך 18,000,000 ל"י שמבקשים כאן היא אפסית. האם זוהי מקדמה לעבודה או לאישור תקציב? אם זה לאישור תקציב - לא צאצא איהרג בעד המקדמה. אם מאשרים את המקדמה - אני רוצה שמר זגני ישלם מחר את הכספים, אולם אינני רוצה שנאשר היום מקדמה באופן דחוף - והביצוע יידחה ל-5 חודשים.

(4) דיון והצבעה על המקדמה:

י. בדר:

אני מציע עכשיו לעבור לדיון מפורט על החוק שמניחים של שולחו הרומח. רי לפני שהחנה יחמיל

א.ג.

ישיבת ועדת הכספים
28.7.52

י. בדר:

בכנסת, אי אפשר בין כך להחליט על חלוקת המקדמה.

י. גרסקי: אני מציע להוסיף 1,000,000 ל"י לבנין בתי-ספר.

מ. סנה: אם ניכנס מיד לדיון בתקציב הפיתוח הכללי, ותוך שבועיים הוא יהיה גמור - אין טעם במקדמה של 18,000,000 ל"י שבין כך לא יטפיקו להוציא אותה עד האישור של התקציב הפיתוח הכללי. אני מציע שנאשר מקדמה של 10,000,000 ל"י - עד לאישור התקציב הסופי.

י. פורדור: אני מציע ששר האוצר יביא לנו הצעת של מקדמה של 5,000,000 ל"י עד לאישור התקציב הפיתוח הכללי, שלא יקח יותר משבועיים, 5,000,000 ל"י הדרושים טמס ברגע זה, ולא ננהל ויכוח על מקדמה.

הינ"ר י. גורני: תקציב הפיתוח כבר מוצא לפועל במשך כל הזמן, וישנן התחייבויות שונות, כך שאי אפשר להגיד שבלאו הכי לא יוכלו להוציא יותר מ-5,000,000 ל"י במשך השבועיים. הסכום הזה של 18,000,000 ל"י מהווה בערך החלק השני מן התקציב - וייתכן שישנן התחייבויות על גובה זה.

י. גורני: אני נגד דיון חסוף בתקציב הפיתוח - דבר שניאלץ לעשותו אם נקבל את הצעת חברי הכנסת סנה ופורדור. לכן אני מסכים למקדמה. נוסף לכך, בכנסת אישרנו את העקרון של המקדמה - ואיך אנו יכולים כעת לחזור בנו.

הינ"ר י. גורני: אני קורא את החוק:

1. הממשלה רשאית להוציא בתקופה שמיום ו' בניסן תשי"ב (1 באפריל 1952) עד יום כא' בתשרי תשי"ג (30 בספטמבר 1952), בדרך של השקעות יסוד ומילואות למטרות השקעות יסוד, סכום של 18,000,000 ל"י למטרות פיתוח (להלן מקדמה לתקציב הפיתוח).

י. בדר: בסעיף זה אני מציע לכתוב: "הכנסת ממשרת הוצאות עד 5,000,000 ל"י שנעשו למטרות הפיתוח מחוץ למסגרת של תקציב הפיתוח הקודם, מ-1 באפריל עד יום קבלת חוק זה בכנסת". אחר-כך יבוא סעיף כזה על 13,000,000 ל"י, מבלי שמעיף זה יהיה קשור בתאריך מסויים.

מר זנגי: אני חושב שאין בזה צורך. ברור שמה שהוצא מאפריל כלול בתוך הסכום הזה. מסוך כך החוק הוא ריטרואקטיבי.

א. צילינג: הצורה הפורמלית הסופית אינה מכריעה בשבילי. אני מוכן לקבל את הדרך של חבר הכנסת בדר שזו את הדרך שמציע מר זנגי, עם הודעת היו"ר שזה כולל את ה-5,000,000 ל"י. אולם אני רוצה לקבוע שבשני המקרים יש להדגיש שאישור ה-5,000,000 ל"י הקודמים אינו מהווה תקדים. אני רוצה שהודעתו של היו"ר תהיה גלויה: שנסוגב נעשה דבר שאיננו צריך לשמש תקדים וכל מפרעה צריכה לבוא לאישור הכנסת.

מ. סנה: כדי למנוע בעד כך שזה יהווה תקדים - אי אפשר לקבל את הצעתו של חבר הכנסת בדר, ולא את זו של חבר הכנסת צילינג. כי פירושו של דבר יהיה: אישור שלאחר הממשלה רלוונטי.

א.ב.

ישיבת ועדת הכספים
28.7.52

מ. סנה:

זה יוצר רושם כאילו זה סותר. הודעתו של היו"ר לא תועיל ולא כלום בענין זה כי החוק הוא הקובע, ולא הודעות היו"ר או השרים. יש לקבל, אפוא, את הצעת הממשלה בענין זה. כמו-כן אני מציע שהיו"ר לא יודיע על ענין זה ולא כלום בכנסת.

י. גוקה:

הנוסח של סעיף 1 נקבע כאשר תקציב הפיתוח היה בנוי על שטרי סרקעים. היום אין מוציאים יותר שטרי סרקעים - ולכן הנוסח צריך להיות שונה. אני מציע להוסיף למלים: בדרך של השקעות יסוד ומלוות למטרת השקעות יסוד - "לעבודות/ומלוות לעבודות פיתוח".

פיתוח

היו"ר י. גורי:

כאשר מדברים על סידור עבודות - מתכוונים לעבודות ציבוריות, בו בזמן שהתקציב הזה מחולק לחקלאות, תעשייה, תחבורה וכו'.

א. ציזלינג:

במקום כל הפסוק הזה אני רוצה להגיד: "סותר להוציא במסגרת סעיפים שבהצעת תקציב הפיתוח, שהונחה על שולחן הכנסת. בהצעה יפורטו המטרות - והמטרות של המקדמה יהיו מקבילות להן."

מ. סנה:

אני חושב שהמלים "יסוד" הן מיותרות. אני מציע שיהיה כתוב: "להשקעות ומלוות להשקעות".

י. גורי:

אני עומד על הצעתו לכתוב 13,000,000 ל"י ועוד 5,000,000 ל"י. בנוגע ליתר ההצעות - אני מזהיר את כל החברים הרוצים לשנות את הנוסחה שבהצעת החוק על השקעות יסוד ומלוות להשקעות יסוד, כי המחיצה היחידה בין התקציב הרגיל ובין תקציב הפיתוח היא מלים אלו. אינני רואה הבדל בין השקעה והשקעת יסוד. אבל אם בכל התקציבים כתוב: השקעת יסוד - יהיה זה מסוכן מאד לשנות עכשיו, וזה יתן מקום לפירושים רבים ושונים. ייגרם הבדל גם ברושם שזה עלול לעשות כלפי חוץ. אני מתנגד לשינוי זה בכל תוקף.

היו"ר י. גורי:

אם חבר הכנסת בדר עומד על הסתייגותו בסעיף זה - אינני יכול כבר שלא להזכיר ענין זה מעל במת הכנסת, כפי שהציע חבר הכנסת סנה.

סעיף 2: "אומדן ההכנסות לכיסוי המקדמה לתקציב הפיתוח הוא כמפורט בתוספת לחוק זה".

י. גורי: בסעיף זה יש לי הצעה: מלווה חובה - 18,000,000 ל"י במקום 9,000,000 ל"י.

היו"ר י. גורי: סעיף 3 אומר: "חלוקת הסכום של המקדמה לתקציב הפיתוח לסעיפי הוצאה ולסעיפי משנה של הוצאה תיקבע על ידי ועדת הכספים של הכנסת על פי הצעת שר האוצר."

י. גורי:

אני מציע בסעיף זה להוסיף את המלים: "ולפרטי ההוצאה".

ד"ר מיטרון:

תקציב הפיתוח כולו הוא סעיף הוצאה בתקציב, ולכן סעיף הוצאה בתקציב הפיתוח מקבל לסעיף

א.ב.

ישיבת ועדת הכספים
28.7.52

ד"ר קיסרון:

מסנה בתקציב הרגיל, וסעיף-מסנה בתקציב הפיתוח מקבל לפרטי הוצאה בתקציב הרגיל. לכן אין מקום לפרטי הוצאה בתקציב הפיתוח.

סעיף 4: "שר האוצר מסונה על ביצוע חוק זה."
הינו"ר י. גורני:

סעיף 5: "תקפו של חוק זה הוא סיום ו' בניסן תשי"ב (1 באפריל 1952)."

את ההצעה על ההגדרה אני מציע להעתיק לדיון על תקציב הפיתוח כולו - כי גם שם מופיע סעיף כזה, וההגדרה היא שווה.

סעיף 1:

הרחלט: לא לקבל את הצעתו של חבר הכנסת בדר
לא לקבל את הצעתו של חבר הכנסת רוקח
לקבל את הצעת הממשלה

הסתייגות: לחברי הכנסת י. בדר, י. רוקח.

סעיף 2:

הרחלט: לא לקבל את הצעת חבר הכנסת בדר
לקבל את הצעת הממשלה

הסתייגות: לחבר הכנסת י. בדר

סעיף 3:

הרחלט: לא לקבל את הצעתו של חבר הכנסת בדר
לקבל את הצעת הממשלה

הסתייגות: לחברי הכנסת י. בדר, ח. אריאב.

הרחלט: לקבל את המעייפים 4 ו-5. כפי שהוצעו ע"י הממשלה.

הינו"ר י. גורני:

ברצוני להזכיר לחברי הוועדה את החוק לקיום תקפן של תקנות שעת חירום (תשלומי חובה), אשר הועבר אלינו והארכנו את תקפו לחודש אחד. הבקשה היתה להאריך את תקפו עד ל-31 בדצמבר. הארכנו זאת לחודש אחד, על מנת שנוכל במשך החודש לדון על כך. היום יעמוד ענין זה בסדר היום לקריאה ראשונה בכנסת - לפי החלטת הכנסת. אני מבקש מהחברים שירשו לי להודיע בשם הוועדה מעל נמת הכנסת שהוועדה חושבת שלא רצוי לקיים דיון חדש בקריאה ראשונה - מאחר שרק לפני שבועות אחדים התקיימה קריאה ראשונה בענין זה.

י. פורדר:

אין בכוונתי לחזור מחדש אא על הנאום של הקריאה הראשונה. אולם בזמנו הובטח שענין זה יחזור אלינו לקריאה ראשונה בתור חוק - ואני רואה שהחזירו זאת שוב כתקנה לשעת חירום. אני רוצה לשמור זכות לחברי אא הררי - שדיבר על כך אז - להעיר משהו בענין זה כעת.

הינו"ר י. גורני:

ברור שכל חבר יוכל לקום ולהעיר משהו בענין זה או אחר, אולם אני מצאצאצא שתכוון לכוון שלא מצאצא יהיו נאומים לגופו של ענין.

א.ב.

ישיבת ועדת הכספים
28.7.52

א. התפלד:
ברצוני להודיע לחברים שב-29 באוגוסט סמתיים
התאריך להגשת בקשות בענין הארנונה. זה זמן
רב שאני טוען בנוגע לארנונה לחקלאות, ואני רוצה שנסיים בזאת עד התאריך הנ"ל.

אכניס זאת בסדר-יומה של הוועדה לשבוע הבא
או לשבוע שלאחריו.

היו"ר י. גורני:

הישיבה סגורה.

(הישיבה נועלה בשעה 13.30)